

ایران من | دفتر دوم

واژه‌گزینی در ایران و جهان

رضا منصوری

www.ketab.ir

سرشناسه: منصوری، رضا، ۱۳۲۶-
 عنوان و نام پدیدآور: واژه‌گزینی در ایران و جهان / رضا منصوری.
 مشخصات نشر: تهران: دیبایه، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۳۵ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ م.
 شابک: ۲-۴۴۳-۲۱۲-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: چاپ قبلی: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه نشر آثار، ۱۳۹۰.
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: فارسی -- اشتقاق
 موضوع: Persian language -- Word formation
 موضوع: فارسی -- واژه‌های جدید
 موضوع: Persian language -- New words
 رده بندی کنگره: PIR ۲۹۶۴
 رده بندی دیویی: ۴۳/۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۷۳۷۸۷
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

ایران من دفتر دوم

واژه‌گزینی در ایران و جهان

پدیدآور: رضا منصوری

شابک: ۲-۴۴۳-۲۱۲-۶۰۰-۹۷۸

چاپ اول: ۱۴۰۱، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۵ هزار تومان

فروش دیبایه: ۵۵۴۲۸۹۰۱

حقوق چاپ و انتشار اثر برای نشر دیبایه محفوظ است.
 تکثیر و تولید مجدد آن به هر صورت (چاپ، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)
 مشروط به دریافت اجازه کتبی ناشر است.

پیشگفتار مجموعه ایران من

امروز که این پیشگفتار را می‌نویسم ۷۳ سال از شروع زندگی و دقیقاً ۵۶ سال از زندگی دانشجویی و دانشگاهی من، و ۲۸ سال از تألیف اولین کتابم - پس از ۹ کتابی که در دوران دانش‌آموزی نوشتم - می‌گذرد. در همه آن‌ها ایران بخشی از عنوان بوده؛ چون ایران خانه من است، متعلق به من است، ایران من است، زیستن‌ام در آن معنی داشته و لذتم در دیدن آرامش و رفاه ساکنان آن بوده - شهروندان خانه من! برای آن‌ها نوشته‌ام.

دوره اول کتاب‌های من، شامل ایران ۱۴۲۷، واژه‌گزینی در ایران و جهان، و نیز چهار سال در وزارت عتف، بیان تصور من از ایران گذشته و آینده، نقش زبان فارسی در توسعه ایران، و نیز تجربه اجرایی در زمینه علم و پیچیدگی اجرای ایده‌های توسعه‌ای آن در عالی‌ترین سطح در ایران بوده است. تجربه اجرایی در پژوهش ایران چشمان من را به روی واقعیت‌هایی باز کرد که آگاهی از آن بیش از پیش فرض هرگونه برنامه‌ریزی برای توسعه کشور است - که من از آن آگاه نبودم. این آگاهی، هر دهه هشتاد، ذهن من را به سوی مفهوم معماری علم پیش برد و نیز درک عمیق‌تری از دوره گذار من که در آن هستیم و نابسامانی‌هایی که در این دوره نقل - به معنی تخصیص دوره گذار به وضعیت علم و دانش در ایران - احساس می‌کنیم. مفهوم سندرم دوره نقل از این جا نشأت گرفت. سه عنوان معماری علم، سندرم دوره نقل، و نیز مبانی علم و طراحی مفهومی دانشگاه نتیجه تأملات من در این دوره است. همه گزاره‌هایی که در این کتاب‌ها نوشته‌ام هنگامی خوب درک می‌شود که خواننده از مبانی تفکر در علوم مدرن و به‌ویژه علوم فیزیکی مطلع شود که آخرین نوشته من در این مجموعه است.

حاصل عمر من این مجموعه است که همین‌جا پایان می‌یابد. بیش از این حرف دیگری نخواهم داشت، مگر یادداشت‌های گهگاهی به‌از منظر کسی که بیرون از وجود اجتماعی می‌زید و گاهی هوس نوشتن‌اش عود می‌کند و خیال تلنگر و برهم زدن بازی موجودات اجتماعی دارد. و البته در آرزوی لذت بردن از تحقق این معماری است!

رضا منصوری، مهر ۱۴۰۰

فهرست

۱. تحلیل تاریخی زبان علم فارسی ۱۵
- ۱.۱ مقایسه حرکت‌های فرهنگی قرن‌های اولیه بعد از هجرت و دوران اخیر ۱۸
- ۲.۱ مرحله‌های تحول نثر فارسی در دوران اخیر ۲۰
- ۱.۲.۱ نادیده‌انگاری ۲۱
- ۲.۲.۱ بهت ۲۱
- ۳.۲.۱ خودیافت ۲۲
- ۴.۲.۱ آگاهی ۲۳
۲. اطلاق کلمه بر مفهوم و شیء در زبان روزمره ۲۷
- ۱.۲ تأخر فرهنگی و وابستگی به بیگانگان ۲۸
- ۲.۲ نادیده‌انگاری و انحنای فرهیختگان ۲۹
- ۳.۲ شیک‌گرایی ۳۰
- ۴.۲ بیگانه‌زدگی ۳۱
۳. زبان علم و فن ۳۳
- ۱.۳ واژه‌های روزمره و واژه‌های فنی ۳۳
- ۲.۳ پیچیدگی در واژه‌های علمی و فنی ۳۴
- ۳.۳ رشد در مفاهیم و واژه‌های فنی ۳۷
- ۴.۳ توجه کاربران به زبان فنی ۳۹
- ۵.۳ آسیب‌شناسی ۴۲
۴. زبان و تفکر ۴۷
۵. تجربه‌های کشورهای دیگر ۵۳
- ۱.۵ مرکز بین‌المللی واژه‌شناسی (اینفوترم) ۵۵
- ۲.۵ شبکه بین‌المللی واژه‌شناسی (ترمنت) ۵۷
- ۱.۲.۵ اهداف شبکه بین‌المللی واژه‌شناسی ۵۸
- ۲.۲.۵ نمایندگان ترمنت ۶۱
- ۳.۵ واژه‌گزینی در اروپای متحد ۶۱
- ۱.۳.۵ پارلمان اروپا ۶۳

- ۶۵ ۲. ۳. ۵ اداره پژوهش واژه‌شناسی اروپا
- ۶۶ ۳. ۳. ۵ اجلاس سرویس‌های ترجمه کشورهای اروپای غربی
- ۶۷ ۴. ۳. ۵ واژه‌بانک‌ها
- ۶۹ ۵. ۳. ۵ آکادمی استانداردسازی اروپا
- ۷۰ ۶. ۳. ۵ برنامه‌ریزی واژه‌شناسی برای زبان‌های در اقلیت اروپا
- ۷۲ ۴. ۵ واژه‌گزینی در ایسلند
- ۷۳ ۱. ۴. ۵ سازمان‌های تعیین‌کننده سیاست زبانی
- ۷۴ ۲. ۴. ۵ واژه‌گزینی
- ۷۷ ۳. ۴. ۵ استاندارد کردن واژه‌ها
- ۷۷ ۴. ۴. ۵ آموزش واژه‌شناسی
- ۷۸ ۵. ۵ واژه‌گزینی در هند و پاکستان
- ۷۸ ۱. ۵. ۵ فعالیت‌های واژه‌گزینی در هند
- ۸۰ ۲. ۵. ۵ فعالیت‌های واژه‌گزینی در پاکستان
- ۸۱ ۶. ۵ واژه‌گزینی در روسیه
- ۸۴ ۷. ۵ واژه‌گزینی در کشورهای عربی
- ۸۹ ۸. ۵ واژه‌گزینی در ژاپن
- ۹۱ ۹. ۵ واژه‌گزینی در چین
- ۹۳ ۱۰. ۵ واژه‌شناسی در مالزی و اندونزی
- ۹۵ ۱. ۱۰. ۵ هماهنگ کردن واژه‌های تخصصی
- ۹۹ ۶. برنامه‌ریزی برای زبان و واژه‌گزینی
- ۱۱۰ ۱. ۶ زبان فارسی و زبان استاندارد علم در ایران؛ زبان معیار علم
- ۱۱۲ ۲. ۶ تشکیلات
- ۱۱۳ ۳. ۶ گروه واژه‌گزینی
- ۱۱۳ ۱. ۳. ۶ ارتباط گروه‌های واژه‌گزینی
- ۱۱۵ ۲. ۳. ۶ اعضای گروه
- ۱۱۵ ۳. ۳. ۶ جلسه‌های گروه
- ۱۱۶ ۴. ۳. ۶ مدیر گروه
- ۱۱۶ ۵. ۳. ۶ دبیر گروه

- ۱۱۶ ۶. ۳. ۶ واژه‌گزین
- ۱۱۶ ۶. ۳. ۷ نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی
- ۱۱۷ ۶. ۳. ۸ گروه هماهنگی
- ۱۱۷ ۶. ۴. ۴ کار واژه‌گزینی و استانداردسازی واژه‌ها
- ۱۱۷ ۶. ۴. ۱ نیاز و هدف
- ۱۱۷ ۶. ۴. ۲ تعیین مخاطب
- ۱۱۸ ۶. ۴. ۳ محدوده واژه‌ها
- ۱۱۸ ۶. ۴. ۴ منابع
- ۱۱۹ ۶. ۴. ۵ انواع منابع
- ۱۱۹ ۶. ۴. ۶ ارزیابی منابع
- ۱۲۰ ۶. ۴. ۷ واژه‌گزینی به منزله طرح پژوهشی
- ۱۲۰ ۶. ۵. ۵ روش کار
- ۱۲۱ ۶. ۵. ۱ جمع‌آوری داده‌های واژگانی
- ۱۲۲ ۶. ۵. ۲ ثبت داده‌های واژگانی
- ۱۲۳ ۶. ۵. ۳ سیاهه واژه‌ها
- ۱۲۴ ۶. ۵. ۴ مفاهیم
- ۱۲۴ ۶. ۶. ۶ شیوه بررسی و گزینش
- ۱۲۴ ۶. ۶. ۱ روش حوزه‌ای
- ۱۲۶ ۶. ۶. ۲ گزینش واژه
- ۱۲۷ ۶. ۶. ۳ چگونگی گزینش
- ۱۲۷ ۶. ۷. ۷ اولویت‌ها
- ۱۲۷ ۶. ۷. ۱ اولویت‌های گروه‌های تازه‌کار
- ۱۲۹ ۶. ۷. ۲ اولویت‌های گروه‌های باتجربه
- ۱۳۱ ۶. ۷. ۳ اولویت‌بندی برحسب نیاز گروه
- ۱۳۱ ۶. ۷. ۴ اولویت‌بندی برحسب الزامات روشی
- ۱۳۳ ۶. ۸. ۸ واژه‌نگاری
- ۱۳۳ ۶. ۸. ۱ واژه‌نگاری برای گروه
- ۱۳۵ ۶. ۸. ۲ واژه‌نگاری برای واژه‌نامه